

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

Lahden osallistuvan budjetoinnin toimintamallin 2020–2025 arvioinnin tulokset ja jatkokehittäminen

2641/00.01.03.01/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen p. 044 769 8695

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy toimintamallin jatkamisen ja toimivallan muutokset perusteluosassa esitetyllä tavalla.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 26.05.2026

§ 156

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee osallistuvan budjetoinnin vuosien 2020–2025 kokonaisarvioinnin tulokset tiedoksi ja hyväksyy esitetyt toimintamallia koskevat muutokset.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy toimintamallin jatkamisen ja toimivallan muutokset perusteluosassa esitetyllä tavalla.”

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 19.05.2026

§ 70

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

1. Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta merkitsee tiedoksi osallistuvan budjetoinnin vuosien 2020–2025 kokonaisarvioinnin tulokset ja arviointitutkimuksen raportin.
2. Lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se merkitsee arvioinnin tulokset tiedoksi, hyväksyy esitetyt toimintamallia koskevat muutokset ja esittää edelleen kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy toimintamallin jatkamisen ja toimivallan muutokset perusteluosassa esitetyllä tavalla.

Perusteluosa

Kuntalain 5 luku 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Suomen Kuntaliitto on määritellyt osallistuvan budjetoinnin eli osbun olevan suoran demokratian menetelmä, demokraattinen prosessi, jossa eri intressiryhmät käyvät vuoropuhelua rahasta ja resursseista löytääkseen yhteisen näkemyksen varojen käytölle.

Lahden kaupunginvaltuusto päätti (16.5.2022 § 175) osallistuvan budjetoinnin säännöllisestä asukasosallisuuden toimintamuodosta sekä toiminnan kokonaisarviointista vuonna 2026.

Osallistuva budjetointi Lahdessa vuosina 2020–2025

Osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto päätti helmikuussa 2020 käynnistää osbun toimintamallin konseptoinnin ja kokeilun sekä toiminnan arvioinnin. Alueellisiin hankkeisiin varattiin 100 000 euroa vuodelle 2021. Ensimmäistä toimintakautta arvioitiin yhteistyössä Tampereen yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun EmPaci-hankkeen kanssa. Osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto käsitteli arvioinnin tuloksia huhtikuussa 2021 ja päätti, että hankerahaa varataan 200 000 € vuodelle 2022.

Vuoden 2021 organisaatiouudistuksen myötä osallistuvan budjetoinnin toiminnasta vastasi tämän jälkeen hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta. Toimintamallia arviointiin Tampereen yliopiston kanssa keväällä 2022. Kaupunginvaltuusto päätti toukokuussa 2022 ensimmäisten kierrosten perusteella toimintamallin käyttöönotosta säännöllisenä, joka toinen vuosi toteutettavana, kaupunkitasoisena toimintamuotona, ja että toimintamalliin liittyvät päätökset olisivat osa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan toimivaltaa. Vuoden 2025 organisaatiomuutoksen myötä toimivalta siirtyi elinvoima- ja hyvinvointilautakunnalle.

Määrärahavaraus osbu-hankkeisiin on sisältynyt talousarviovaiheessa osbu-määrärahoista vastaavan toimielimen alaisiin määrärahoihin, josta se on kohdistettu äänestyksen perusteella osbu-hankkeista vastaavien yksiköiden kehyksiin

toteutusvuodelle. Rahat ovat jakautuneet kaikilla kierroksilla tasaisesti viidelle suuralueelle, eteläiselle, itäiselle, keskustan, pohjoisen ja koko kaupungin alueelle.

Asukasideointia on toteutettu laajojen, koko kaupunkia ja asukkaita koskettavien teemojen mukaisesti (hyvinvointi, yhteisöllisyys, ympäristö). Asukkaat ovat myös voineet ehdottaa hanketeemoja, joita ovat olleet liikunta ja kestävyys. Vuonna 2025 ideointia kohdennettiin myös lasten ja nuorten hyvinvointiin huomioiden Lahden hyvinvointikertomuksen tulokset.

Valtuusto suositteli operatiiviseen toteutukseen sekä kustannuksiin varattavaksi riittävästi resursseja ideoi, kehitä, äänestä –kierroksilla.

Osallistuvan budjetoinnin asukaskierroksia on toteutettu säännöllisesti vuosina 2020, 2021, 2023 ja 2025. Kaikkien kierrosten jälkeen on tehty asukas- ja henkilöstökyselyt, haastatteluja, vapaaehtoisten osbu-kummien kyselyitä ja haastatteluja sekä kehittämistyötä aktiivisesti. Sähköiset osallistumisalustat ovat vaihdelleet. Lahden osbuun on pyritty löytämään parhaiten soveltuva, resursseihin sopiva ja toteutusta palveleva vaihtoehto.

Työtä on koordinoanut osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut sekä kaupunkitasoinen ohjausryhmä, jota on johtanut toiminnasta vastaava vastuualuejohtaja.

Tiivistelmä osallistuvan budjetoinnin toimintamallin arvioinnista 2020–2025

Osallistuvan budjetoinnin toimintamallin kokonaisarviointi toteutettiin yhteistyössä Väki Insight Oy:n ja Helsingin yliopiston tutkija, dosentti Mikko Raskin ja Bokyong Shin kanssa joulukuussa 2025–maaliskuussa 2026. Arvioinnin tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva toimintamallin tarkoituksenmukaisuudesta, vaikuttavuudesta ja tarpeellisuudesta sekä tunnistaa keskeiset kehittämistarpeet. Liitteenä on arvioinnin kokonaisraportti.

Arviointi toteutettiin monimenetelmällisenä kokonaisuutena, jossa yhdistettiin kyselyaineisto, ryhmähaastattelut, ei-osallistujia koskeva aineisto sekä laaja dokumenttiaineisto, joka sisälsi lähes sata kaupungin dokumenttia. Arviointia jäsennettiin Yhteisluomisen tutka -viitekehyksen avulla. Näiden avulla osallistuvaa budjetointia tarkasteltiin sekä toiminnan toteutuksen että kokemusten ja vaikutusten näkökulmista.

Analyysiä on toteutettu neljän keskeisen teeman kautta, jossa arvioitiin osun

1. tarkoituksenmukaisuutta ja demokraattisuutta,
2. prosessien toimivuutta,
3. osallistujia, tavoitavuutta ja yhdenvertaisuutta sekä
4. vaikutuksia ja oppimista kaupunkiorganisaatiossa.

Arvioinnin perusteella Lahden osallistuva budjetointi on kehittynyt kokeilusta vakiintuneeksi ja toimivaksi osallistumisen muodoksi. Se tarjoaa kaupunkilaisille konkreettisen ja helposti lähestyttävän tavan vaikuttaa omaan elinympäristöönsä, ja sen hyväksyttävyyden on korkea niin asukkaiden kuin kaupungin organisaation sisällä. Osu toimii erityisen hyvin paikallisen osallistumisen välineenä. Se tuottaa näkyviä parannuksia arkiympäristöön, aktivoi asukkaita ja vahvistaa kokemusta siitä, että omilla ideoilla voi olla merkitystä. Samalla se on tuonut kaupungin toimintaan uusia vuorovaikutuksen ja yhteistyön käytäntöjä. Vuoden 2025 asukaspalautekyselyn perusteella noin 89 % vastaajista ilmoittaa aikovansa osallistua osallistuvaan budjetointiin myös jatkossa, mikä kertoo vahvasta sitoutumisesta ja myönteisestä kokemuksesta prosessia kohtaan.

Keskeinen havainto on kuitenkin, että osun vaikutukset jäävät pääosin paikalliselle tasolle. Sen yhteys kaupungin laajempaan päätöksentekoon, strategiseen ohjaukseen ja organisaation oppimiseen on toistaiseksi rajallinen. Prosessi tuottaa paljon tietoa asukkaiden tarpeista, mutta tätä tietoa ei vielä hyödynnetä systemaattisesti päätöksenteossa ja suunnittelussa.

Haastatteluaineiston perusteella prosessi kuormittaa organisaatiota epätasaisesti. Erityisesti ideointivaiheen jälkeinen arviointi kasautuu yksittäisille asiantuntijoille, joille voi kohdistua suuri määrä, jopa 150 käsiteltävää ehdotusta. Organisoinnin keskeiset haasteet liittyvät vastuunjakoon ja tiedonkulkuun. Osbu näyttäytyy paikoin myös eräänlaisena "ohituskaistana", jonka kautta yksittäisiä kehittämistarpeita voidaan edistää tilanteissa, joissa ne eivät etene tavanomaisen valmistelun kautta.

Osallistumisen kokemuksessa korostuu kaksijakoisuus: ideointivaihe koetaan innostavana ja vaikuttavana, mutta prosessin myöhemmät vaiheet jäävät monille epäselviksi. Tämä heikentää kokemusta todellisesta vaikutusmahdollisuudesta. Osallistuminen jakautuu epätasaisesti eri väestöryhmien välillä, ja osa ryhmistä jää edelleen tavoittamatta. Liitteenä olevassa raportissa on (s. 6) eri kierrosten tunnusluvut, joista on nähtävillä myös osallistumisen vakiintuminen sekä erityisesti parantunut lasten ja nuorten saavuttaminen.

Yhteisluomisen tutka-arvion perusteella tulokset ovat varsin yhteneväisiä eri toimijaryhmien välillä, mikä viittaa jaettuun käsitykseen osallistuvan budjetoinnin toimivuudesta, eikä selkeitä heikkouksia noussut esille. Erityisesti demokraattisuus, organisatorinen osaaminen sekä vaikutukset arvioidaan vahvoiksi kaikissa tarkastelluissa ryhmissä. Selkein kehittämiskohde liittyy tavoittavuuteen, joka nähdään tärkeänä, mutta heikommin toteutuvana. Tämä näkyy erityisesti luottamushenkilöiden arvioissa, joissa huoli osallistumisen kattavuudesta ja yhdenvertaisuudesta korostuu muita ryhmiä enemmän.

Kokonaisuutena osbu on Lahdessa "euromääräänsä suurempi" osallistumisen väline: se tuottaa merkittäviä kokemuksellisia ja paikallisia vaikutuksia suhteessa käytettyihin resursseihin. Sen suurin kehittämispotentiaali liittyy siihen, miten osallistumisessa syntyvä tieto, osaaminen ja vuorovaikutus kytketään nykyistä tiiviimmin osaksi kaupungin muuta toimintaa.

Arvioinnin keskeinen johtopäätös on, että osallistuvaa budjetointia kannattaa jatkaa ja kehittää – mutta seuraava askel ei ole laajentaminen sinänsä, vaan sen roolin selkeyttäminen ja vahvistaminen osana kaupungin ohjausta, oppimista ja päätöksentekoa. Osbu toteuttaa myös Lahden kaupunkistrategiaa vuorovaikutuksen ja osallisuuden suunnannäyttäjänä antaen kaupunkilaisille vastuuta ja valtaa kehittää omaa asuinympäristöään.

Arvioinnissa ei keskitytty hankemäärärahan riittävyyteen, mutta kierrosten asukas- ja henkilöstökyselyjen perusteella nykyinen hankkeisiin varattu määräraha on ollut joko riittävä tai sen kasvattamista on toivottu. On huomioitava, että merkittävä määrärahan nostaminen nostaa myös investointien osuutta ja pidentää hankkeiden toteuttamisaikoja.

Esitys toimintamallin jatkosta

Esitetään, että kaupunginvaltuusto päättää seuraavaa:

1. Osallistuvan budjetoinnin toimintamallia (alueellinen hankemalli) jatketaan edelleen vakiintuneena toimivana asukasosallistumisen muotona.
2. Asukaskierrokset toteutetaan joka toinen vuosi, pitäen kuitenkin väli vuoden vuonna 2027, jotta
 - voidaan paneutua tarkemmin tuloksiin ja kehittämissuunnitelmiin eri palvelualueita koskien,
 - on aikaa kehittää prosessia ja toimintakulttuuria sekä keskeistä haastetta, osbun vientiä toiminnan rakenteisiin,
 - voidaan ottaa asukkaat ja yksiköt mukaan prosessien ja toimintamallin kehittämiseen,
 - on aikaa jalkauttaa osbu perusopetukseen osana demokratiakasvatusta,
 - huomioidaan, että henkilöstöön kohdistuneet organisaatiomuutokset haastavat ideoiden arviointia ja hankkeiden toteuttamista,

- toteutetaan viestintäkampanja yhteistyössä viestinnän kanssa, jossa nostetaan esille tehtyjä hankkeita ja tekijöitä,
 - edistetään sähköisen alustan käyttöä ja yksiköiden sisäänajoa sen käyttäjiksi ja että
 - osbu ja kuntavaalit sekä kumppanuuspöytiin haku eivät olisi samana keväänä.
3. Osallistuvan budjetoinnin tavoitteet selkiytetään siten, että
- päätavoitteena on kaupungin kehittäminen yhdessä kaupunkistrategian mukaisesti,
 - osbu on asukasvaikuttamisen kanava, joka vahvistaa asukkaiden osallistumista, demokratiaa ja hyvinvointia,
 - osbun avulla kaupunki saa tietoa alueellisista tarpeista, hyviä ideoita ja toteutettavia hankkeita sekä hyödyntää kerättyä tietoa kehittämisessä sekä strategiatyössä,
 - rakennetaan organisaation toimintakulttuuria ketterämmäksi ja vahvistetaan yhteistyötä yli yksikkö- ja palvelualuerajojen.
4. Asukkaille toteutettava kierros sisältää edelleen ideoinnin, kehittämisen ja äänestämisen, mutta vaiheita ja käytänteitä voidaan joustavasti soveltaa. Jollain kierroksella voidaan hyödyntää jo aiemmin saatuja asukasideoita uudelleen äänestyksessä.
5. Osbun kierrokseen liittyvät asiat, kuten teemat ja aikataulu sekä hankkeiden kohdentaminen, päätetään jatkossa kaupunginhallituksessa. Lisäksi hanketeemat päätetään sen hetken strategisten pääpainopisteiden mukaisesti.
6. Osbun hankkeisiin kohdennettavat määrärahat varataan talousarviossa kaupunginvaltuusto- ja hallituksen määrärahoihin, koska toteutettavat hankkeet koskettavat kaikkia toimialoja.
7. Osbu-hankkeet päätetään jatkossa kaupunginhallituksessa ja päätöksen mukaisesti määrärahat kohdennetaan niitä toteuttaville yksiköille käyttötalouteen tai investointeihin. Hankkeita arvioitaessa, päätettäessä ja

toteuttaessa huomioidaan alueellinen tasapuolisuus, mutta kaupunginhallitukselle annetaan oikeus kohdentaa rahaa huomioiden ajankohtaiset tarpeet alueilla.

8. Operatiivinen koordinointi, toimintakulut ja valmistelu ovat edelleen osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalveluilla elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan talousarviossa.

Lisäksi kaupunginvaltuusto suosittelee, että määrärahaa varataan osbu-hankkeisiin vähintään 250 000 € toteutusvuodelle kaupungin taloustilanne huomioon ottaen. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti, mutta kokonaisarviointi toteutetaan viiden vuoden välein.

Vaikutusten ennakoarviointi

Arviointi lyhyen ja pitkän aikavälin kuntalais-, organisaatio-, ympäristö- ja talousvaikutuksista:

- Kuntalaisvaikutukset

Lahden osallistuva budjetointi (OSBU) on vuosina 2020–2025 kehittynyt kokeilusta vakiin-tuneeksi ja toimivaksi osallistumisen muodoksi. Se tarjoaa kaupunkilaisille konkreettisen ja helposti lähestyttävän tavan vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Kokonaisarvioinnin perusteella osbu toimii erityisen hyvin paikallisen osallistumisen välineenä. Se tuottaa näkyviä parannuksia arkiympäristöön, aktivoi asukkaita ja vahvistaa kokemusta siitä, että omilla ideoilla voi olla merkitystä. Samalla se on tuonut kaupungin toimintaan uusia vuorovaikutuksen ja yhteistyön käytäntöjä. Keskeinen havainto on kuitenkin, että osallistuvan budjetoinnin vaikutukset jäävät pääosin paikalliselle tasolle. Osallistuminen jakautuu epätasaisesti eri väestöryhmien välillä, ja osa ryhmistä jää edelleen tavoittamatta. Osbu-hankkeita arvioitaessa, päätettäessä ja toteuttaessa tulisi huomioida

alueellinen tasapuolisuus, mutta rahaa voidaan myös kohdentaa huomioiden alueelliset tarpeet ja muuttuvat tilanteet (esim. ehkäistään eriytymistä).

Osallistuva budjetointi voi parhaimmillaan edistää ja syventää demokraattista kulttuuria, asukkaiden ja kaupunkiorganisaation välistä vuorovaikutusta, luottamusta sekä talouden suunnittelun läpinäkyvyyttä. Eri toimijoiden välinen yhteistyö ja dialogi lisääntyvät, joka vähentää toiminnan siiloutumista. Se myös parantaa paikallisidentiteettiä, elinvoimaa sekä asukkaiden me-henkeä. Lahdessa toimintamalli mahdollistaa alle 18-vuotiaiden osallistumisen eri vaiheissa, mikä edistää mm. lasten ja nuorten kokemaa osallisuutta, yhteiskunnallista osallistumista sekä tarjoaa suoran vaikuttamisen keinon. Osbu on konkreettinen demokratiakasvatuksen työkalu. Osallistuminen on tutkitusti kasautuvaa eli kenellä on tiedollisia ja taidollisia valmiuksia osallistua, osallistuvat aktiivisemmin myös osallistuvaan budjetointiin. Kyseessä voi olla kuntalaisjoukkoa polarisoiva prosessi. Asukaskokemuksissa Lahden osallistuva budjetointi näyttäytyy edelleen myönteisenä ja kiinnostavana osallistumisen tapana.

- Organisaatiovaikutukset

Osallistuva budjetointi lisää yhteistyötä ja helpottaa eri ryhmien välillä tapahtuvaa keskustelua. Se lisää asukkaiden ymmärrystä julkisten varojen käytöstä, mutta myös viranhaltijoiden ymmärrystä asukkaiden asenteista päätöksentekoa kohtaan. Viranhaltijat oppivat kärsivällisyyttä, kun taas asukkaat luottamusta. Toimintamalli haastaa organisaation sisäiset toimintatavat ja prosessit sekä päätöksentekokulttuurin. Erityisesti ehdotusten arviointivaiheessa korostuivat työn kuormittavuus, aikataulujen tiukkuus ja tarve selkeälle työnjaolle yksiköiden välillä.

Organisaation näkökulmasta prosessi on tuttu ja pääosin sujuva, mutta sen toteutus vaihtelee eri yksiköiden välillä. Roolit ovat olemassa, mutta niiden

rajapinnat eivät aina ole selkeitä, mikä näkyy erityisesti yhteistyössä ja vastuunjaossa. Tämä korostaa tarvetta kehittää resurssien seuranta ja kohdentamista, jotta prosessin eri vaiheita voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja sen tuottamaa arvoa voidaan arvioida suhteessa käytettyihin resursseihin. Digitaaliset työkalut tukevat eri tehtäviä eri tavoin, ja erityisesti ehdotusten arviointiin liittyvä työ koetaan paikoin raskaaksi. Organisaatiotasolla OSBU on tuonut uusia toimintatapoja, kuten asukaslähtöisen ideoinnin, yhteiskehittämisen sekä roolit (esim. fasilitointi, koordinointi), jotka edellyttävät eri toimialojen yhteistyötä. Osbun yhteys kaupungin laajempaan päätöksentekoon, strategiseen ohjaukseen ja organisaation oppimiseen on toistaiseksi rajallinen. Prosessi tuottaa paljon tietoa asukkaiden tarpeista, mutta tätä tietoa ei vielä hyödynnetä systemaattisesti päätöksenteossa ja suunnittelussa. Suurin kehittämispotentiaali liittyy siihen, miten osallistumisessa syntyvä tieto, osaaminen ja vuorovaikutus kytketään nykyistä tiiviimmin osaksi kaupungin muuta toimintaa. Tämä nostaa esiin tarpeen tarkastella, mikä on osallistuvan budjetoinnin rooli ja lisäarvo suhteessa kaupungin muihin ohjaus- ja osallistumismuotoihin.

- Ympäristövaikutukset

Osallistuva budjetointi tukee kestävästä kehitystä ja sillä on ekologisia vaikutuksia. Toiminnan tehostuminen vähentää siihen käytettäviä turhia resursseja. Hankkeita perustetaan asukastarvelähtöisesti, jolloin käyttöaste kasvaa. Omaan asuinalueeseen kohdistuva arvostuksen paraneminen voi ilmentyä esimerkiksi vähentyneenä roskaamisena ja ilkkivaltana. Asukkaat oppivat ottamaan vastuuta lähiympäristöstään. Osbun keskeisten hanketeemojen ollessa kestävyys ja ympäristö, ovat toteutuneet asukasideat lisänneet niin luonnon monimuotoisuutta kuin ympäristöstä huolehtimista (esim. kukkaniityt, roskikset, luontopolkujen kunnostaminen). Asukkaat

ideoivat aktiivisesti lähiluontoon ja viheralueisiin liittyviä ehdotuksia. Myös lapset toivovat koulujen ja päiväkotien pihoille parannuksia tai kohennuksia. Vuoden 2025 kierroksen ideat jakautuivat selvästi kolmeen päätyyppiin: lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen (esim. puistot, ulkoilualueet, siisteys), yhteisöllisiin tapahtumiin ja toimintaa sekä arjen turvallisuuteen ja sujuvuuteen liittyviin parannuksiin (esim. valaistus, liikkuminen). Osallistuva budjetointi tuottaa ennen kaikkea pieniä, nopeasti toteutettavia parannuksia, ei laajamittaisia rakenteellisia muutoksia.

- Talousvaikutukset

Osallistuva budjetointi lisää asukastyytyväisyyttä ja sitoutuneisuutta omaan kuntaansa. Myös hankkeissa käyttäjälähtöisyys mahdollistaa paremmat lopputulokset. Taloudellisia säästöjä syntyy esimerkiksi vähentyneiden valitusten kautta. Ennaltaehkäisevä toiminta on halvempaa kuin korjaavat toimenpiteet. Taloudellisten ja demokraattisten hyötyjen toteutumiseksi henkilöstö tarvitsee perehdytystä osallisuustyöhön ja -ajatteluun. Asukkaiden mukaan ottaminen ei ole tehokkaan toiminnan este tai hidaste, vaan useimmiten tuottaa paremman ja taloudellisemman lopputuloksen kuin ilman osallistumista. Kokonaisuutena osallistuva budjetointi näyttäytyy Lahdessa "euromääräänsä suurempana" osallistumisen välineenä: se tuottaa merkittäviä kokemuksellisia vaikutuksia suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin. Osallistuvaa budjetointia ei ole mielekästä tarkastella pelkästään kustannuseränä. Se vahvistaa kaupungin kykyä toteuttaa muita tavoitteita tuottamalla tietoa asukkaiden tarpeista, lisäämällä vuorovaikutusta sekä tukemalla esimerkiksi koulujen demokratiakasvatusta. Osbu voidaan nähdä investointina organisatorisiin ja demokraattisiin kapasiteetteihin. Laajemmin tarkasteltuna kyse on demokratiatoiminnasta, jolla on sekä itseisarvoa (osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet) että välinearvoa (parempi tieto, legitimitetti ja päätöksenteon laatu). Kokonaisuutena osallistuva budjetointi näyttäytyy Lahdessa resurssi-

intensiivisenä mutta organisaation sisällä hajautuneena toimintana, jonka todellinen työpanos ei ole täysin näkyvä. Tämä korostaa tarvetta kehittää resurssien seurantaa ja kohdentamista, jotta prosessin eri vaiheita voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja sen tuottamaa arvoa voidaan arvioida suhteessa käytettyihin resursseihin.

Osallistuvan budjetoinnin tärkeys on kokonaisarvioinnin perusteella korkea, mutta sen vaikutukset laajempaan päätöksentekoon ja kaupungin toiminnan sekä talouden ohjaukseen jäävät selvästi rajallisemmiksi. Osallistuva budjetointi on tuonut Lahdelle näkyvyyttä kansainvälisessä kontekstissa. Mallia on hyödynnetty esimerkkinä kunnallisesta osallistumisesta kansainvälisissä vertailuissa ja oppimisyhteyksissä, ja Lahti on mukana esimerkkitapauksena myös UNESCO:n (2026) julkaisussa. Tämä viittaa siihen, että osbu toimii paitsi paikallisena osallistumisen välineenä myös osana laajempaa demokraattisten innovaatioiden kehitystä. Hyvät kokemukset luovat perustan toiminnan jatkamiselle ja kehittämiseksi, mikä mahdollistaa myös harkinnan määrärahan kasvattamisesta edellyttäen, että prosessia ja resursseja kehitetään samanaikaisesti, ja että kaupunki huolehtii myös hankkeiden ylläpidosta varaten niihin määrärahoja.

Lähteet:

Lahden osallistuvan budjetoinnin kokonaisarviointi 2020–2025:

Osallistuminen etenee – mutta ei kaikkien arjessa, Mikko Rask & Bokyong Shin, Väki Insight Oy, Maaliskuu 2026

Osallistuvan budjetoinnin mallit ja trendit Suomessa, Ahonen & Rask, Kuntaliiton julkaisusarja 2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

KV: KH, ELHY, osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen, osallisuuskoordinaattori Sanna Virta, johtava asiantuntija Pia Haverinen, kaupunkikulttuurijohtaja Henna Eskonsipo-Bradshaw (osbun ohjausryhmä), elinvoimajohtaja Elina Laavi, talouspalvelut (Miia Karetjoki, Tiina Mörsky, controllerpalvelut@lahti.fi)
KV ote tiedoksi: kaupungin johtoryhmä, palvelu- ja vastualueiden johtoryhmät, kaavoituskoordinaattori Marianne Ihanus, kehittämispäällikkö Lotta Mikkola, Lahti-Piste, kirjastopalvelut, viestintäpalvelut (Veera Hämäläinen, viestinta@lahti.fi)